

מעדני אשור

חג הסוכות שנת תשפ"ז – גליון אלף 117
שנה 24 לממלכת התורה מעדני אשור

שאלות והקידות בענייני פרשת השבוע

י"ל ע"י מכון "מעדני אשור" בית שמש

מדוע כשהוציא את הלולב מן המים בשבת בטעות אסור להחזירו הרי מוקצה כשהוא בידו מותר לטלטלו לכל מקום?

כתב הבית יוסף אורח חיים סימן תרנ"ד כתוב בארחות חיים הלכות לולב סימן מ"א בזמן הזה שאין לולב ניטל בשבת, אם שגג והוציאו מן המים אין מחזירין אותו למים, שהרי הוא כאבן לענין טלטול.

יש להקשות: מדוע שיהא אסור להחזירו למים, הרי פסקין מגן אברהם סימן ש"ח סק"ז דמוקצה כל זמן שהוא ביד מותר להניח באיזה מקום שירצה, א"ל מדוע אסור להחזירו למים, כך מקשה הביכורי יעקב וכן הפרי מגדים מובא במשנה ברורה סימן תרנ"ד בשער הציון סק"ג.

איכא כמה תירוצים

א. כיון דהלולב מוקצה בשבת, א"כ גם המים שהיה בהם הוקצו עמו, וא"כ כשחזר ומניח הלולב לתוכן הרי מטלטל המים דשכשוכן זהו טלטול, ואף שאינו נוגע במים ממש אלא ע"י הלולב מ"מ מוקצה ע"י דבר אחר שמיה טלטול, כך תירץ הביכורי יעקב.

ב. להחזיר למים הוי כמו תקון ואינו מתייר, כך תירץ בבגדי ישע סימן תרנ"ד. ומקשה על תירוצו: שהלשון שסיים מפני שהוא כאבן קשה, דהויא ליה לומר הטעם דהויא תיקון.

ג. ע"פ מה דכתב המשנה ברורה סימן ש"ח סק"י, דהא דקימ"ל שם דכשמוקצה כבר ביד מותר להניחו באיזה מקום שירצה, זה רק בכלי שמלאכתו לאיסור שמותר לטלטלו לצורך גופו או מקומו, אבל אין זה שייך במוקצה מחמת גופו כגון מעות ואבנים, ולפי הרבה שיטות מובא לקמן הלולב יש לו דין מוקצה מחמת גופו לכן אסור להחזירו למים אף שזה עודדו בידו, כך מביא בשו"ת איצ' אליעזר חלק כ"ב סימן כ"ו.

אדם שהוציא בזמנו בשבת את הלולב לרשות הרבים

האם צריך לנענע הד' מינים שהיה טעה בדבר מצוה ועשה מצוה?

הנה בשו"ת מהר"ם שיק חושן משפט סימן נ"ג נשאל אם בזמן הזה הוציא אחד בטעות את הלולב בשבת אם נימא דיטול הלולב לצאת בו כדי שיהא טעה בדבר מצוה ועשה מצוה ויהי' פטור כמו דאמרינן בגמ' שבת ד' ע"א דהתירו לו לרדות הפת בשבת כדי להצילו מאיסור כרת או דלמא אסור ליטול שאין כאן מצוה כלל דאפקיעו רבנן למצות היום או משום דהעמידו דבריהם במקום כרת ולא דמי לרדיית הפת שע"י הרדיה לא עבר משא"כ כאן דמ"מ חילל שבת.

ומסיק מהר"ם שיק: דאינו מועיל לו נטילתו לצאת בו לפוטרו וממילא אינו רשאי ליטול מחדש, דהנה בטעה בדבר מצוה ועשה מצוה מבואר בגמ' פסחים ע"ב דבעי' תרתי דיהא טרוד בטרדא דמצוה, וגם עשה מצוה, ורק אז כיון שבא לידו העבירה ע"י טרדא דהמצוה לא דמי לשאר שוגג, ולכן לר' יוסי אפילו אם באמת לא עשה מצוה פטור דטרדת המצוה מחשיבו לאונס אבל אנו קימ"ל כר' יהושע בפסחים ובשבת דף קל"ז דבעינן ג"כ עשה מצוה ותרתי בעינן טרדת מצוה ועשה מצוה, וטירדא זו דבעינן מבואר בגמ' פסחים ע"ב ע"א וברש"י שם ד"ה ותסבא שיהא הטיירא באמת דהיינו שהוא מחוייב באמת במצוה ההיא, אבל אם טעה וסבר שהוא מחוייב במצוה ההיא ועי"ז היה טרוד ובאמת לא ה' מחוייב באותו המצוה א"כ ה' הטרדא שגגס העבירה בטעות א"כ שוב הוי כמו שאר טעות ושוגג דמחייבו חטאת.

האם בשבת של סוכות הלולב מוקצה

ואסור לטלטלו אף לצורך גופו ומקומו אם מונח על השולחן?

קימ"ל אורח חיים סימן תרנ"ח ס"ק ב' ביום שבת אינו נוטל את הלולב, אפילו אם הוא יום ראשון כמו השנה שחל יום ראשון בשבת.

וכותב הרמ"א בשם הר"ן ס"פ לולב הגזול והמגיד פרק ד' ואסור לטלטל הלולב בשבת, דהויא כאבן.

יש לחקור האם לצורך גופו ומקומו נמי אסור לטלטל הלולב או דילמא לצורך גופו ומקומו מותר לטלטל הלולב.

הנה מלשון הרמ"א שכתב דהויא "כאבן" משמע שאין לטלטל לולב אף לצורך גופו או מקומו.

אבל שיטת הס"ז אור"ח סימן תרנ"ח סק"ג להתיר לטלטל הלולב בשבת לצורך גופו או מקומו, כמו שבשופר מותר לטלטלו לצורך גופו ומקומו.

ותמה עליו הפרי מגדים במשבצות זהב שם: לא הבינותי דשופר בשבת לא הוקצה למצוה, עיין מגן אברהם סימן תקפ"ח ס"ק ה' מה שאין כן לולב בשבת בתוך ז', ואפשר אפילו בשבת יום טוב ראשון הוקצה לכל שבעה דאסור גופו ומקומו, דווקא כלי שמלאכתו לאיסור התירו למקומו, מה שאין כן אבנים אסור אף לגופו ומקומו אם לא ייחדום לכן.

וכן בספר תוספת שבת סימן ש"ח ס"ק כ"ב תמה על הס"ז: תימא על חכם כמותו שלא שת לבו לדברי הרמ"א שכתב דהוי כאבן, והוא מדברי הר"ן והרב המגיד, ומשמע דאסור לטלטלו גם לצורך גופו או מקומו כמו אבן. וטעמו של דבר נראה בפשיטות: משום דהיה ליה כמוקצה מחמת חסרון כיס דמסתמא מקפידין עליו שלא להשתמש בו שום תשמיש כדי שלא יפסול מחמת תשמישו, וליכא לדמויי' לשופר כלל, וגם הבית יוסף כתב כן בשם הארחות חיים דלולב דינו כאבן.

וכן בספר מאמר מרדכי תמה דמלשון הפוסקים שכתבו דהויא כאבן משמע דאפילו לצורך גופו ומקומו אסור כמו כל מוקצה מחמת גופו.

מדוע הלולב מוקצה הרי הוא כלי שמלאכתו להיתר

שהרי ראו לטאטא את הבית עם זה?

הגמ' סוכה מ"ב מקשה מדוע אסור ליטול הלולב כשחל יום ראשון בשבת הרי זה טילטול בעלמא

ופירש רש"י אין בו צד איסור, אלא כמטלטל עצים, וכיון דמן התורה הוא במקדש כל שבעה, למה אסרוהו, מה סייג לתורה מצאו בו.

והקשה בספר כפות תמרים דמשמע דלולב לא חשיב כלי שמלאכתו להיתר, וקשה הרי בגמ' סוכה מ' ע"א אמרינן דלולב עיקר הנאתו לכבד את הבית וכיון דלולב חזי לכבד את הבית, א"כ קשה אמאי אסור לטלטלו הרי כתב הרמב"ם פרק כ"ז שבת דמכבדות של תמרה שמכבדין בהם הקרקע הרי הן ככלי שמלאכתו להיתר שהרי מותר לכבד בשבת.

ומתיר: אינו מותר לטלטל הלולב לכבד הבית אלא כשיחדו מע"ש לכבד בו את הבית וכל עוד שלא יחדו חשוב כעצים דהוו מוקצים לטלטל.

ובשפת אמת שם תירץ: כיון דיחדו לצאת בו אינו עומד לכבד בו הבית דאפילו אי נימא דאינו ניטל בשבת הוא מזומן לצאת בו למחר.

גליון זה נודב ע"י ידידנו הרבני הנגיד הנכבד

הרה"ג ראובן יואל הרפנס שליט"א סיגעט

לרגל השמחה הגדולה

שמחת הכנסת ספר תורה ע"י בנו חביבו

ידידנו הרב יעקב מאיר שליט"א בארא פארק

שתתקיים ביום אסרו חג הבעל"ט

לבית המדרש המרכזי מגדנות אליהו בירושלים

יהא רעוא שזכות התורה תגן עליו להתברך בכל ברכות האמורות בתורת

גליון זה נודב ע"י הרבני הנגיד הנכבד

הגאון רבי שמואל דוד פרידמן שליט"א

בארא פארק

מח"ס הנפלאים שדה צופים – בדידי הוה עובדא וכו'

לעילוי נשמת הרבנית הצדקנית

מרת בת שבע אסתר קנייבסקי זצ"ל

אשת חבר שר התורה הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל

נפטרה י"ז תשרי תשע"ב

ת.נ.צ.ב.ה.

ת.נ.צ.ב.ה.

ת.נ.צ.ב.ה.

ת.נ.צ.ב.ה.

ת.נ.צ.ב.ה.

ת.נ.צ.ב.ה.

ת.נ.צ.ב.ה.

ת.נ.צ.ב.ה.

ת.נ.צ.ב.ה.

גליון זה נודב ע"י ידידנו

הרב יצחק אייזיק הבר שליט"א

סילבר ספרינג - ירושלים

לעילוי נשמת אביו

הרב ישראל אברהם ז"ל

בן הרב אשר ז"ל

נ.ל.ב.ע. כ"ה תשרי

ת.נ.צ.ב.ה.

ת.נ.צ.ב.ה.

ת.נ.צ.ב.ה.

ת.נ.צ.ב.ה.

ת.נ.צ.ב.ה.

ת.נ.צ.ב.ה.

ת.נ.צ.ב.ה.

ת.נ.צ.ב.ה.

ת.נ.צ.ב.ה.

ת.נ.צ.ב.ה.

אֵיךְ יִכּוֹל לִהְיוֹת שֵׁשׁ מִצְוֹה לִישׁוֹן בִּסּוּכָה
הֲרִי זֶה בִּזְיוֹן לִישׁוֹן בְּצוּלָא דְמַהֲיִמְנוּתָא מְקוּם שֶׁהִשְׁכִּינָה שָׁם?

אֵיךְ יִכּוֹל לִהְיוֹת שֵׁשׁ מִצְוֹה וְחִיּוּב לִישׁוֹן בִּסּוּכָה
הֲרִי זֶה בִּזְיוֹן לִישׁוֹן בְּצוּלָא דְמַהֲיִמְנוּתָא מְקוּם שֶׁהִשְׁכִּינָה שָׁם?

שִׁטַּת הַמֵּדְרָשׁ מוֹבָא בִּשְׁׁ״ע אורח סימן תר"מ סוכה שאינו ראוי לישון בה
גם מצות אכילה אינו יוצא.

וְכֵן אֵינָא בְּרִשִׁי סוכה דף כ' עמוד ב' עיקר ישיבת הסוכה אכילה שתי
ושינה.

יֵשׁ לַהֲקִשּׁוֹת: אֵיךְ יִכּוֹל לִהְיוֹת שֵׁשׁ מִצְוֹה וְחִיּוּב לִישׁוֹן בִּסּוּכָה הֲרִי זֶה
בִּזְיוֹן לִישׁוֹן בְּמִקּוּם שֶׁהִשְׁכִּינָה נִמְצְאָת שָׁם, מַעֲדָנִי אֲשֶׁר.

הֵנָּה הַחֲדִיד"א בְּסִפְרוֹ דְּבִשׁ לִפִּי אוֹתוֹ ס' ס"ק כ"ג **כתב דבר נפלא מדוע יש חיוב לישון בסוכה, לפי זה יתיישב הקושיא** וז"ל סוכה ידוע דהחיוב הוא לישון בסוכה כאשר פסקו הפוסקים. ודרך דרש אפשר לתת טעם דמצות סוכה הוא זכר לענני כבוד וכתבו המפרשים משם הרב שפתי כהן על התורה ז"ל דלכאורה יקשה דישאל היו הולכים יום ולילה וזה צער גדול שלא היה להם מנוחה לישון וכיוצא ואיך יכלו להתקיים, ותיירץ דהיו יושבים בענני כבוד והעננים מוליכים אותם והיו כמי שיושב בספינה שהספינה הולכת תדיר יום ולילה ובני אדם אשר בספינה עושים כל צרכם אוכלים וישנים ולומדים וכותבים והספינה הולכת כן היו ישראל בתוך ענני כבוד, ולפי"ז מאחר שצינו הקב"ה לעשות סוכה זכר לענני כבוד צריך לדמות כמה שאנו יכולים לענני כבוד שהיינו אוכלים וישנים בתוך הענני כבוד, וכבר יש חסידים שאינם נכנסים לביתם כי אם עראי דעראי כמו שכתבו ד"ל ואשריהם שיושבים בסוכה על דרך שהיינו בענני כבוד בכל האפשר.

וּבְסִפְרוֹ חוֹמַת אֵאָן פֶּרֶשׁת אֲמֹר אוֹתוֹ ח' **כתב דבר נפלא דלפי זה מדוקדק מדוע כתוב בפסוק "כי בסוכות הושבת" ולא כתוב כי בסוכות הולכתי את בני ישראל**, ולפי הש"ך אתי שפיר דישאל היו יושבים בעננים כמי שיושב בספינה, שהוא יושב במקומו והספינה מוליכה אותו למחוז חפצו והוא יושב ועושה מלאכתו כן היו העננים מוליכות אותם והם יושבים כמי שיושב בבית וזה שכתוב כי בסוכות הושבת דהיו יושבים בעננים, והעננים מוליכים אותם בלי טורח כלל.

וּבִשְׁפַת אִמַּת לְסוּכָה **כתב דבר נפלא על הפסוק בתהילים "יעלזו חסידים בכבוד ירננו על משכבותם"** דקשה וכי מה כבוד מבקשין החסידים, אלא התירוץ דהכבוד הוא ענני כבוד, ירננו על משכבותם כי בסוכה אפילו בשינה מקיימים המצוה שאין כן בכל המצוה, וכמו כן היה בכהנים ולוים בשמירת המקדש

מדוע נקרא חג הסוכות על שם מצות סוכה

ולא נקרא חג ארבעת המינים על שם מצות ארבעת המינים?

יֵשׁ לַהֲקִשּׁוֹת: מדוע נקרא חג הסוכות על שם מצות סוכה שאנו מצווים, ומדוע לא נקראת חג ארבעת המינים על שם מצוות ארבע המינים שאנו מצווים בחג, כך מקשה האלשיך הקדוש בפרשת אמור, וכן מקשה אברבנאל פרשת אמור, וכן בשם משמואל על חג הסוכות.

איכא כמה תירוצים

א. כְּבָר יֵדְעַת שְׁבַחָה הַזֶּה בְּאוֹ שְׁתֵּי מִצְוֹת שֶׁהֵם הַסּוּכָה וְהַלּוּל, וְשֵׁאִינִם שׁוֹיִם בְּטַעְמֵיהֶם, כִּי מִצְוַת סוּכָה הִיא לִזְכּוֹר הָעֶבֶר כְּמוֹ שְׁכַתָּה כִּי בִּסּוּכֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, וְהַלּוּל הוּא מִפְּנֵי הַהוּוֹה בְּכָל שָׁנָה, לְתַת שֶׁבַח וְהוֹדָאָה אֵלָיו עַל אֲסִיפַת הַתְּבוּאוֹת שֶׁבְּזִמְנָה הַהוּא הָיוּ נֹאסְפוֹת מִן הַשָּׂדֶה, וּלְפִי שֶׁהִיא עֵינֵן הַסּוּכֹת בְּרֹאשׁוֹנָה, נִקְרָא חֵג הַסּוּכֹת וְלֹא נִקְרָא חֵג הַלּוּלָב, כִּי תִירֵץ אֲבֵרְבָּנָא פֶּרֶשׁת אֲמֹר.

ב. כִּיּוֹן שֶׁמִּצְוַת סוּכָה מְקִיִּימִים רֹאשׁוֹן בְּלִילָה וָאַרְבַּע מִיָּנִים מְקִיִּימִים רַק בְּבוֹקֵר לֹכֵן נִקְרָא חֵגָּה עַל שֶׁם הַמִּצְוָה שֶׁמְקִיִּימִים רֹאשׁוֹן, מַעֲדָנִי אֲשֶׁר.

ג. מִן הַתּוֹרָה נוֹהֵג ד' הַמִּיָּנִים רַק בְּיוֹם רֹאשׁוֹן, וְאַפִּילוּ יוֹם רֹאשׁוֹן הוּא רַק בְּיוֹם וְלֹא בְּלִילָה, וּבְיוֹם רַק רֹגַע אֶחָד נוֹהֵג, מִשָּׁא"כ מִצְוַת סוּכָה נוֹהֵג כָּל הַשְּׁבַע יָמִים בֵּין בְּיוֹם וּבֵין בְּלִילָה, מִשּׁוֹם הֵכִי נִקְרָא חֵג הַסּוּכֹת, כִּי תִירֵץ לִי הַגָּאֹן הַמְּפֹרָשׁ רַבִּי שְׁמַאי קָהָת גֵּרָאס שְׁלִיט"א

ד. כְּדִי לִזְכּוֹר תַּמִּיד שֵׁשׁ לִישֵׁב בִּסּוּכָה, מִשּׁוֹם הֵכִי נִקְרָא חֵג הַסּוּכֹת וְשׁוּר בְּפִי כָּל וְעַל יְדֵי זֶה יִזְכּוֹר לִישֵׁב בִּסּוּכָה, כִּי תִירֵץ לִי יִידִינוּ הַגָּאֹן הַמְּפֹרָשׁ רַבִּי שְׁמַאי קָהָת גֵּרָאס שְׁלִיט"א

ה. ע"פ מה שכתבו בספרים שסוכה היא המצוה שנכנסים עם כל הגוף לתוכה המצוה וזהו החשיבות של סוכה, לכן נקראת על שם הסוכה ולא על שם שאר המינים, כך תירץ לי ידידנו הגאון עזריאל ברוך בן הדס אהרונוביץ שליט"א בית שמש.

ו. כִּיּוֹן שֶׁמִּצְוַת סוּכָה הוּא לִמְעַן יִדְעוּ דּוֹרֹתֵיכֶם כִּי בִּסּוּכֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, דְּהֵינּוּ הַשְּׁגַת הָאֱמוּנָה, לְעוֹרֵר וּלְחַדֵּשׁ הָאֱמוּנָה בְּעֶצְמָנוּ וּבְבֵל הַבְּנִים עַל יְדֵי זִכְרִית הַנִּסִּים הַגְּדוּלִים שֶׁנַּעֲשֶׂה לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל, עֲנֵנִי הַכְּבוֹד שֶׁהִיא לָהֶם לְצַל מִשְׁרַב וּשְׁמֶשׁ, וְשֶׁהָיוּ טַפִּין בְּכִסּוֹתָם וּמִגַּהֲצִים אוֹתָם כְּמִין כְּלִים מְגוּהָצִים וְכו' כְּמוֹ"שׁ שְׁמַלְתָּן לֹא בִלְתָּה מַעֲלִיק וְרִגְלִיךָ לֹא בִּצְקָה זֶה אֲרַבְעִים שָׁנָה. וּמִכִּיּוֹן שֶׁעֲנִינוּ לֹא סוּכָה הִיא הָאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, לְהַשְׁרִישׁ בְּקִרְבָּנוּ אֶת הַגִּילּוּי שֶׁל עֲנֵנִי הַכְּבוֹד לְדַעַת כִּי ה' הוּא הַאֱלֹהִים וְאֵין עוֹד מַלְבָּדוֹ, וְשֶׁהִיא יְסוּד וְשׁוֹרֵשׁ כָּל הַמִּצְוֹת, וְכִמּוֹ שֶׁאֲמַר דּוֹד כָּל מִצְוַתְךָ אֱמוּנָה, שֶׁהוּא מִצְוָה רֹאשׁוֹנָה שֶׁבְּתוֹרָה אֵלֶיךָ ה' אֱלֹקֶיךָ, עַל כֵּן נִקְרָא הִי"ט בִּשְׁם זֶה, כִּי תִירֵץ יִידִינוּ כ"ק מִרְן הָאֲדַמּוּ"ר מִתּוֹלְדוֹת מֶשֶׁה בְּסִפְרוֹ עַל חֵג הַסּוּכֹת.

מדוע רק חג הסוכות נקרא זמן שמחתנו
הרי כל הימים טובים חייבים בשמחה?

מדוע רק חג הסוכות נקרא זמן שמחתנו
הרי כל הימים הטובים חייבים בשמחה?

הֵנָּה בְּסִפְרָה מַהֲרִ"ל מְנַהֲגִים הַלְכוֹת חֵג הַסּוּכֹת ס' ס' ה' נִשְׁאֵל לְמַהֲרִ"ל ס'ל מֵאֵי שָׁנָה סוּכָה דְּאוֹמֵר שֶׁמַּחְתָּנוּ יוֹתֵר מִשָּׁאֵר רִגְלִים.

וְתִירֵץ דְּהֵינָה בַּה שְׁמַחָה יִתִּירָה שֶׁמִּדְּלִיקִין ד' מְנוֹרוֹת שֶׁהָיוּ מֵאִירִין בְּכָל יְרוּשָׁלַיִם.

וְכֵן בְּדִרְשׁוֹת ר"י אֲבָן שׁוֹעִיב דִּרְשָׁה לְיוֹם רֹאשׁוֹן דְּסוּכֹת הַקֶּשֶׁה וְיֵשׁ לְשַׁאוֹל מַה טַעַם אֲנוֹ אוֹמְרִים זִמְנָה שֶׁמַּחְתָּנוּ בּוֹה הַחֵג יוֹתֵר מִשָּׁאֵר הַחֲגִים שֶׁאֲנַחְנוּ מִצְוִיִּם לְשִׁמּוּחַ בָּהֶן כְּמוֹ בּוֹה הַחֵג, הַתְּשׁוּבָה בּוֹה כִּי בַּעֲבוּר שִׁישְׁרָאֵל יִצְאוּ נְקִיִּים מִהַעֲוֹנוֹת וּהַפְשָׁעִים כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ, וְבּוֹה הַזִּמְנָה נִמְחַל עוֹן הָעֵגֶל וְנִצְטוּיָנוּ בְּהַקְמַת הַמִּשְׁכָּן שֶׁהוּא צָל עֲלִינוֹן מִצּוֹרֵף לָהּ, וְעוֹד שֶׁהוּא זִמְנָה הָאֲסִיף וְאִדָּם שֶׁמַּח מִתְּבוּאוֹתָיו, וְלֹכֵן צוּה הַשֶּׁם שֶׁנִּזְכּוֹר נִפְלְאוֹתָיו וְלֹא נִבְעַט כִּדְרָךְ שֶׁאֲמַר מֶשֶׁה וְיִשְׁמֵן יִשְׂרָאוֹן וְיִבְעֹט, וְנִנְיָח בְּתִינוּ וְנִשְׁבַּח בְּצִלוֹ ר"ל בִּסּוּכָה, וְנוֹדָה לָמִי שֶׁהַכֹּל שָׁלוֹ וְאֲנוּ מִנִּיחִין הַכֹּל לְעַבְדוֹתָיו וְלִטְוִיל לּוֹלֵב, כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ בְּמִדְרָשׁ כְּמֵאֵן דְּנִטִּיל רּוֹמַחָא וְסָלִיק לְמַגְדָּלָא וּמִנְעֻנֵעַ וְאֲמַר דִּין נֶצַח, מִלְּבַד שֵׁשׁ בְּטַעַם הַסּוּכָה וְט' יָמֵה עֵינִן גְּדוֹל.

וּבִשְׁרֵית מִשְׁנֵה שְׁכִיר אֲוֹרַח חֵיִים סִימָן רפ"א **כתב טעמא דמילתא דחג הסוכות נקרא זמן שמחתנו**, וְנִרְאֶה לִי דְּהוּא עַל דֶּרֶךְ שֶׁאֲמַרְנוּ חז"ל בְּרִכּוֹת ז' ב' מִשָּׁל לְמַה הַדְּבָר דּוֹמֵה לְאָדָם שִׁיצָא עֲלָיו שְׁטֵר חוֹב קוֹדֵם שֶׁפִּרְעוֹ הָיָה עֶצֶב לְאַחֵר שֶׁפִּרְעוֹ שִׁמַּח, וְהֵנָּה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וּבְיוֹם הַכִּיפּוּרִים מוֹצִיאִים עַל הָאָדָם שְׁט"ח שֶׁל חֲטָאִים כְּמוֹ שֶׁאֲנוּ אוֹמְרִים בְּתַפְלִיתָנוּ מִחוּק בְּרַחֲמֵיךְ הַרְבִּים כָּל שְׁטֵר חוֹבוֹתֵינוּ, וְבַעֲשִׂיתָ עַד יוֹם הַכִּיפּוּרִים אֲנוּ פּוֹרְעִים חוֹבוֹתֵינוּ עָלֶיךָ תְּשׁוּבוֹתֵינוּ, וּבְיוֹם הַכִּיפּוּרִים נִגְמַר הַכִּפּוּרָה וְנִשְׁתַּלְמוּ שְׁטֵרֵי חוֹבוֹתֵינוּ שֶׁהָיוּ עֲלֵינוּ, וְכָבֵר כְּתַבְתִּי שֶׁאֲנוּ יוֹכְלִין לִהְיוֹת בְּטוֹחִים שֶׁהִשְׁגִּנוּ כִּפְרָה שְׁלִימָה בְּיוֹם הַכִּיפּוּרִים וְשֶׁנִּמְחַק הָעוֹן לְגַמְרִי וְלֹא נִשְׁאָר אֵף רוּשָׁם עוֹן אַחֵר יוֹם הַכִּיפּוּרִים, אִם כִּי אֲמַרְנוּ כִּי ד' חִילוּקֵי כִּפְרָה יֵשׁ, נִרְאֶה דָּזָה דּוּקָא אִם עוֹשִׂין תְּשׁוּבָה מִיִּרְאָה דְּנַעֲשׂוּ שְׁגוּגָת וְעוֹדוֹן צִרְיָכִין כִּפְרָה, עַל זֶה בָּאוּ ד' חִילוּקֵי כִּפְרָה, מִשָּׁא"כ בְּשַׁעוֹשֵׁין תְּשׁוּבָה מֵאֲהָבָה דְּהַעֲבִירוֹת נַעֲשׂוּ צִזּוֹת א"כ מִמִּילָא לִית כָּאֵן שׁוֹם וּפְגָם מַעוֹן הָאָדָם אֲדִרְבָּה נַעֲשֶׂה מִצְוָה וְזִכְיָה א"כ מִמִּילָא לֹא בַּעֲי שׁוֹב לֵד' חִילוּקֵי כִּפְרָה, הֲלֹא מִילְתָּא אֲמַרִי מִסְבְּרָא דְּנִפְשָׁאֵי וְאֲח"כ מִצְאֵתִי כֵּן בְּמִנְחַת חִינּוֹךְ סוֹף הַלְכוֹת יוֹדִי מִצְוָה שִׁס"ד שֶׁהֵעֵלָה כֵּן, וְהִנֵּנִי שְׁכִינּוֹתִי לְדַעְתּוֹ הַגְּדוֹלָה, וְכָבֵר כְּתַב הַיִּשְׁמַח מִשָּׁה פֶּרֶשֶׁת נִצְבִּים דְּתְשׁוּבָת רַבִּים מִיִּרְאָה ג"כ יֵשׁ בַּה מַעֲלַת תְּשׁוּבָה מֵאֲהָבָה, דּוּקָא בִּיחִידִי שֶׁל חִילוּק בֵּין אֲהָבָה לִירְאָה, נִמְצָא לְפִי"ז דד' חִילוּקֵי כִּפְרָה דּוּקָא לִיחִיד נֹאמֵר וְלֹא לְרַבִּים וְגַבִּי רַבִּים אֵין צִרְךָ תּוֹ לְמִיד וְתִיכֵף נִגְמַר הַכִּפְרָה, וְכִיּוֹן דְּבִיּוֹם הַכִּיפּוּרִים עֲשִׂינוּ תְּשׁוּבָה בְּרַבִּים, נִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְזִכְיוֹת א"כ נִשְׁלֵם הַכִּפְרָה לְגַמְרִי וְלֹא נִשְׁאָר אֵף רוּשָׁם עוֹן כָּלָל, וְזֶה מַה שֶׁאֲמַרְנוּ בְּמִדְרָשׁ תַּנְחומָא אֲמֹר ס' י' רֹאשׁוֹן לְחֻשְׁבוֹן עוֹנוֹת, הֵינּוּ שְׁלֹא נִשְׁאָר מִהַעֲוֹנוֹת הַיְּשׁוּנִים כָּלָל, וְכִיּוֹן שֶׁשְׁלַמְנוּ הַשְׁט"ח לְגַמְרִי שׁוֹב הִגִּיעֵנוּ לְזִמְנָה שְׁנוּכַל לְשִׁמּוּחַ וְכַמְשַׁל הֵנ"ל בְּש"ס, וְעַל כֵּן נִקְרָא ר"ה וְעֲשִׂיתָ יוֹם הַכִּיפּוּרִים יָמִים הַנּוֹרָאִים מִשּׁוֹם דְּקוֹדֵם שֶׁפִּרְעוֹ הוּא עֶצֶב וְחֵג הַסּוּכֹת זִמְנָה שֶׁמַּחְתָּנוּ.

וּבְלִבּוֹשׁ סִימָן תרס"ג **כתב בטעם הדבר דנוהגין לומר קהלת בסוכות:** מִשּׁוֹם דְּסוּכֹת הוּא זִמְנָה שֶׁמַּחְתָּנוּ וְסִפְרָה קָהֶלֶת מִשְׁבַּח וּמִזְרָז אֶת הַבְּרִיּוֹת שִׁישְׁמַח בְּחֻלְקָם וְלֹא יִדְרֹף אַחֵר רִיבּוֹי הַמִּמּוֹן וְהַנִּהנָה מִמָּה שִׁישׁ לוֹ מִתַּת אֱלֹקִים הוּא זֶה.

מַעֲדָנִי אֲשֶׁר נִרְאֶה לְיוֹמֵר בְּדֶרֶךְ צַחוֹת וּשְׁמַחַת יו"ט: מַדּוּעַ דּוּקָא חֵג הַסּוּכֹת נִקְרָא זִמְנָה שֶׁמַּחְתָּנוּ, דְּבִדְרָךְ כָּלָל אָדָם אֵינוֹ בְּשִׁמְחָה שְׁחוּשֵׁב לְעַצְמוֹ לְמַה אֵין וּמִשְׁפַּחְתִּי מִתְּמוּדִידִים עִם קִשְׁיִים בְּחִיִּים, וְלִשְׁכֵּן שְׁלֵי הוֹלֵךְ הַכֹּל חֶלֶק בְּלִי צַעַר וְדֹאגוֹת בְּפִרְסָה, נַחַת, שִׁידוּכִים, בְּרִיאוֹת, כְּשִׁמְגִיעַ חֵג הַסּוּכֹת, וְשׁוּמְעִים מַה שְׁקוּרָה אֲצֵל הַשֶּׁכֶן, לְמַעַן יִדְעוּ דּוֹרִיתֵכֶם, הוּא רּוּאָה שֶׁאֲצֵל כּוֹלָם אוֹתוֹ דְּבָר זֶה מְרַגֵּעַ אוֹתוֹ וְנוֹתֵן לוֹ שְׁמַחָה.

עוד נראה לתרץ: דֹּאדָם לִיד אֲבִיו הוּא רְגוּעַ וּשְׁמַח, סוּכָה אֲנוֹ נִמְצָאִים בְּצוּלָא דְּמַהֲיִמְנוּתָא, לֹכֵן אֲנוֹ שְׁמַחִים, וְלֹכֵן נִקְרָא זִמְנָה שֶׁמַּחְתָּנוּ יוֹתֵר מִשָּׁאֵר יָמִים טוֹבִים.

האם ע"י תנינת צדקה זה גורם שיתקבלו התשובה שזה מראה שאנו בנינים למקום?

הקטן המפורש איך מהני תשובה על עבירות: הֲרִי מִן שְׁעוֹבֵר עֲבִירָה מְבֹאָה אֶת מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקָּבֵ"ה וְהָרִי קִימ"ל מֶלֶךְ שֶׁמַּחַל עַל כְּבוֹדוֹ אֵין כְּבוֹדוֹ מְחוּל, כִּי מְקַשֶּׁה הַיְיִרָאָה בְּסִפְרוֹ אֲהָבַת דּוֹד דְּרוּשׁ י' לִשְׁבַת תְּשׁוּבָה, וְכִי תִירֵץ מִמָּוֶה חוֹדֵשׁ אֱלֹל מִאֲמָר א' מוֹתוֹת הַחֹדֶשׁ, וְכֵן מִמָּוֶה חוֹדֵשׁ סִימָן מִאֲמָר ב' יָמֵי הַבִּלְתָּה

ומתורצו: דֹּאדָם בְּנִינִים לְמַקּוֹם כְּמוֹ שְׁכַתוֹב בְּנִים אוֹתָם לֵה' אֱלֹקִים דְּבִרִּים י"ד א' וְקִימ"ל אֲב שֶׁמַּחַל עַל כְּבוֹדוֹ כְּבוֹדוֹ מְחוּל קוֹדֵשִׁין לֵב א' לֹכֵן מִהֵנִי תְּשׁוּבָה, וְהֵנָּה אֵינָא בְּגַמ' בִּיב"י י"ז א' שֶׁאֵל טוֹרְנוֹסְדּוֹרְפּוֹס הָרִשְׁעַ עַל ר"ע אִם אֲלֵהֵיכֶם אוֹהֵב עֲנִיִּים הוּא, מִפְּנֵי מַה אֵינוֹ מְפִרְסֵם א"ל כְּדִי שִׁנְיוֹל אֵין בָּהֶן מִדֵּינָה שֶׁל גִּיהֶנָּם, א"ל אֲדִרְבָּה זֶה מִחִיבִיתָן לְגִיהֶנָּם, אֲשִׁשׁוּל לָךְ מִשָּׁל, לְמַה הַדְּבָר דוֹמֵה, לְמַלֵּךְ בִּשְׁר דוֹם שְׁכַעַס עַל עַבְדּוֹ וְחֻבְשׁוֹ בְּבִית הָאֲסוּרִין, וְצוּה עָלָיו שֶׁלֹּא לְהִאֲכִילוֹ וְשֶׁלֹּא לְהַשְׁקוֹתוֹ, וְהָלָךְ אִדָּם אֶחָד וְהִאֲכִילוֹ וְהַשְׁקוֹהוּ, כְּשִׁשְׁמַע הַמֶּלֶךְ לֹא כּוֹעֵס עָלָיו וְלֹא שְׁמַחַר קְרוֹיִן עֲבָדִים, שֶׁנֹּאמַר כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים, אֲמַר לוֹ ר"ע אֲשִׁשׁוּל לָךְ מִשָּׁל, לְמַה הַדְּבָר דוֹמֵה, לְמַלֵּךְ בִּשְׁר דוֹם שְׁכַעַס עַל בְּנוֹ וְחֻבְשׁוֹ בְּבִית הָאֲסוּרִין, וְצוּה עָלָיו שֶׁלֹּא לְהִאֲכִילוֹ וְשֶׁלֹּא לְהַשְׁקוֹתוֹ, וְהָלָךְ אִדָּם אֶחָד וְהִאֲכִילוֹ וְהַשְׁקוֹהוּ, כְּשִׁשְׁמַע הַמֶּלֶךְ לֹא דוֹרֵן מִשְׁרָ לֹ, וְאֵאֵן קְרוֹיִן בְּנִים, דְּכַתִּיב בְּנִים אֲחֵם לֵה' אֱלֹהֵיכֶם, חִזְקִין מִהַגִּמ' הֵנ"ל שֶׁמַּח שְׁנוֹתֵינוּ צִדְקָה לַעֲנִי בַּעַל כְּרַחֵם שֶׁאֵינוֹ בְּנִים לְמַקּוֹם, א"כ זֶה גּוֹרֵם שִׁיעוּרֵנוּ תְּשׁוּבָה כִּיּוֹן שֶׁאֵינוֹ בְּנִים לְמַקּוֹם, וְגַבִּי צִדְקָה שֶׁמֶם יוֹתֵר מִתּוֹנִי צִדְקָה מַעֲבִירִין אֶת רֹעַ הַגִּזְרִים שִׁיתָנוּ צִדְקָה הָרִי קְהִב"ה יִכַּעַס בַּעַל כְּרַחֵם שֶׁהֵם גּוֹרֵמִים לְהִרְאוֹת שֶׁאֵינוֹ בְּנִים לְמַקּוֹם.

הֵנָּה אֲנוֹ אוֹמְרִים בְּסִלְחוֹת כְּלָלִים וְכִרְשִׁים דְּפִקּוּן דְּלִתֵּךְ, מַה זֶה כְּלָלִים כְּרִשִׁים בְּכָף חַמִּיץ אֲלֵא הַגְבֵּאִי צִדְקָה שְׁוֹשִׁיבִים כָּאֵן בְּמַעֲלֹת הַנִּשְׁבַּח שְׁעוֹשִׂים עֲצֻמָּם כְּאִילוֹ הֵם הַדְּלִים וְהַרְשִׁים כְּשֶׁהֵם אֲבִים לְדוֹקֵק עַל הַדְּלָלוֹת וּלְבַשָּׁת כֶּסֶף בְּשִׁבְלִי עֲנִי הַשְׁ

ארבעת המינים שהיו כל השבת במים האם נפסלו לנטילה?
אם בשבת נסגר האור בסוכה האם נחשב למצטער?

ארבעת המינים שהיו כל השבת במים

האם נפסלו לנטילה משום שהיו כבושים ונפסלו?

הנה בשו"ת כתב סופר יורה דעה סימן פ"א בסופו כתב חידוש גדול אנו נוהגים בלולב ומינוי בשבת שבחג להסירים מן המים ע"י גוי בסוף היום, כדי שלא יהיה כבושים ויפסלו, כדי שלא יהיה כבוש יום שלם בבת אחת ויחזור אח"כ ויתנהו לתוכו ואין מצטרף זמן הכבישה.

ובפתחי תשובה סימן פ"ז ס"ק י"ט תמה על החתם סופר: כי לא שמענו כבוש פסול רק באתרוג דהוא דבר מאכל, אבל לא בלולב והדס וערבה.

ובשו"ת כתב סופר אורח סי' קכ"ב מיישב דברי אביו משום דכתיב כפות תמרם בעיני דוקא כפות של תמרם עץ עושה פרי תמרם דוקא וע"י כבושה נשתנה שמו ולא נקרא שמו הראויה לו עליו כפות תמרם, וכן י"ל בהדס והושענא לולב ומינוי.

ובשו"ת מנחת אלעזר חלק ב סימן ס"ט תמה על הכתב סופר דלדינא אינו מיוחד כלל דהרי זה כעין דרש בקרא, מה שלא למדו ר"ל שיהיה ראוי הלולב להיות עץ עושה פרי וכיוצא וכן באתרוג דחק שם מקודם שכתב כי אלו ה' כתוב בתורה פרי סתם ולא פרי עץ הדר אז לא ה' ביטול וכבישה פסול בו רק מפני שכתבה תורה פרי עץ הדר וע"י ביטול וכבישה נשתנה מכמות שהי' וכו' ע"ש וכו' לא מיסבר בפרט לפסול עוד בלולב והדס מטעם זה לא מצאתי טעם לשבח בזה כלל.

ומלבד זה הנה בגוף הדבר של כבוש כבר כתב כ"ק אבי בדרכי תשובה על דברי החת"ס אלו דדוקא באתרוג שיש בו טעם וכן במצה ומרור שיש לומר כבוש שנפלט ממנו טעמו, דבאמת כבוש אינו כמבושל כבוש בחומץ מן המפליט ומבליע כנוגע באחרונים וכמבואר שם, אבל בלולב והדס מה נ"מ בהוצאת טעמו כיון שהוא כעץ בעלמא ע"כ שפיר כתבו בש"ס ובפוסקים הך דינא דכבוש רק באתרוג.

אך מעיר דנמצא כדברי החת"ס מפורש בבית יוסף סימן תרמ"ה בשם הרמב"ן שהדס וערבה שכבשן או שלקן לרפואה פסולים, הרי מזה מפורש דגם בהדס וערבה שייך כבוש וה"ה בלולב לפי"ז דכיון דלאו דוקא אתרוג שהוא מין מאכל, ותמהני על הגאון הכת"ס שהלך בדרך רחוק להסביר כנ"ל ולא העיר מהרמב"ן אלו המפורשים בב"י.

אמנם באמת נראה דאין משם ראיה דהנה גם באתרוג הכבוש כתוב בטוש"ע סימן תרמ"ה סעי' ט"ו רק כבוש בחומץ, אך במג"א כתב דלדין דפסקין כששרה במים מעל"ע הוי כמבושל ה"נ גבי אתרוג פסול וע"ז כתב הגאון ערוך לנר בס' ביכורי יעקב שם דכיון דטעם פסול כבוש הוא משום הדר אם רואה שאין משתנה האתרוג ע"י כבוש במים מעל"ע ממראיתו א"צ לחוש מטעם כבוש, ואפשר דמטעם זה כתבו הפוסקים כבוש בחומץ דבזה דרכו לשנות מראיתו אבל לא בכבוש במים מעל"ע עכ"ל, וגם אם נחמיר באתרוג כד' המג"א כשנכבש במים מעל"ע מ"מ הו' דלא לוסף עלה עוד בלולב ומינוי שבזה לא נמצא כלל בש"ע דין כבוש, ויש לפרש בדברי הנ"ל דברי הרמב"ן שכ' הכבוש ושלוך שבהדס וערבה שכבשן או שלקן לרפואה דהך לרפואה קאי על שכבשן או שלקן דשכבשן לרפואה אז אינו דרך לכבוש במים מעל"ע דבזה עדיין לא נעשה ממנו שום דבר פעולה לרפואה כאשר עינינו רואין שעומדין ההדסים במים ז' ימים עם הלולב והמה לא נשתנו מהדסים בגידולן ומראיתן אלא ודאי שלרפואה היינו שכבשן או בחומץ כמ"ש בטור לענין אתרוג שזהו כבוש מה דאמרין בגמ' אתרוג הכבוש כ' הטור דזהו כבוש בחומץ והרי שנק' כבוש בזה רק כבוש בחומץ ובפרט שכתב לרפואה בודאי היינו או בחומץ או בשאר סמנים חריפים ומשקות שרפת עד שנשתנה מראיתן וענינו וזהו כונת הרמב"ן דשכבושין או שלוקין לרפואה בהדס וערבה פסולין כנ"ל אבל במים מעל"ע שהרי עינינו רואות שאין בהם שינוי אדרבא מה שיחזיקום בטיבות מועיל להם כדי שלא יתביישו. ולא ישתנו. ע"ז לא קאמר הרמב"ן. כן י"ל ליישב מנהג הצדיקים שלא שמענו מעולם לדקדק בזה ליטול הלולב מן המים בתוך המעל"ע כגון בשבת כנ"ל. ואם כן כזה הביכורי יעקב לענין אתרוג כנ"ל מ"ש לענין לולב והדס שאין מבואר כלל שום איסור בש"ס ושום פוסק רק מדברי הרמב"ן ובאמת יש לפרשם בפשיטות כמו שכתבנו.

מי שכבה לו הנר בסוכות שחל בשבת האם נחשב כמצטער?

יש לחקור מי שכבה לו הנר בסוכות שחל בשבת אם מחויב לאכול בסוכה האם חושך נחשב כמצטער או דילמא אינו נחשב כמצטער

הנה בשו"ת פעולת צדיק חלק ב' סימן קצ"ט נשאל במי שכבה לו הנר בסוכות שחל בשבת אם מחויב לאכול בסוכה או לאו.

ומסיק: דאין מחויב ופטור הוא מדינא וצריך לצאת לאכול שם בבית במקום שיש שם נר כדאמר רבא מצטער פטור מן הסוכה, ואין לך מצטער גדול מזה שמצטער לישב בחשך וכדאמרין בגמ' שבת כ"ה ותזנח משלום נפשי זו הדלקת נר בשבת ופרש"י שמצטער"י לישב בחשך, וכן פסק בפירוש הרמ"א אורח סי' תר"ם והוסיף עוד דאין מחייבין אותו לילך לאכול בסוכת חבירו אם יש שם טורח גדול יע"ש, ואם ירצה להחמיר לישב לאכול שם הוי הדיוטות כמ"ש רמ"א אורח סימן תר"ט ועכ"פ אם מברך על הסוכה הוי ברכה לבטלה כמ"ש הט"ז שם.

האם בשבת וי"ט אסור לאכול חוץ לסוכה אפילו אכילת עראי?
מי שהניח שטיח בסוכה לנוי האם אסור להוציאו בחג?

האם בשבת וי"ט אסור לאכול חוץ לסוכה אפילו אכילת עראי?

איתא בגמ' סוכה כ"ז אוכלין עראי חוץ לסוכה וכמה זה אכילת עראי פחות מכביצה

הנה בשבולי הלקט סדר חג הסוכות סימן שמ"ד, מובא בהגהות רע"א סימן תרל"ט מבין חידוש גדול בשם הרב אביגדור כהן צדק זצ"ל בתשובות דאכילת עראי דשבת וי"ט ואפילו שתיה חשיבה כקביע והואיל דאדם קובע סעודתו על היין.

וכן בשער המלך פ"ז מהלכות סוכה ה"ז כתב דהא דאמרין דאוכלין אכילת עראי חוץ לסוכה היינו דוקא לשאר ימי החג אבל ביום טוב אפילו אכילת עראי דהיינו כזית או כביצה אסורה ומטעם דאכילת שבת וי"ט עראי ידידהו חשיב קבע, ובטעם המלך שם כותב שכיון בזה לדברי רבינו אביגדור דס"ל דסעודת שבת וי"ט עושה קבע.

אבל באליה רבה סימן תרל"ט מקשה מדברי הגמ' סוכה ד' כ"ו ע"ב דאיתא מעשה והביאו לו לרבי יוחנן בן זכאי לטעום את התבשיל ואמרו העלום לסוכה, ומקשה הגמ' מעשה לסתור וכו' ואי כדברי הר"ר אביגדור מאי פריך הש"ס מעשה לסתור דילמא מעשה דריב"ז ביום טוב היה, ומסיים הא"ר ואולי לכך השמיטו הפוסקים, ועיין בברכי יוסף שם מה שמנסה ליישב.

ובספר יד אליהו הולך אורח סי' כ"ג אות ב, וכן בספר שו"ת נטעי נעמנים אורח סי' ל' נסתפק דבסוכות שחל בשבת שאסור לאכול חוץ לסוכה עראי כגון פת אף פחות מכביצה או פירות, דהא עיקר תלוי משום דהוי רק אכילת עראי ואין שייך לקרות אכילת עראי בשבת, דאפי' עראי ידי' חשיב קבע

מי שהניח שטיח בסוכה לנוי סוכה

האם אסור להוציאו בחג מהסוכה דאסור להשתמש בנוי סוכה?

קימ"ל אורח סימן תרל"ה דאסור להשתמש בנוי סוכה.

יש לחקור מי שהניח שטיח בסוכה האם יש איסור להוציאו בחג מהסוכה דאסור להשתמש בנוי סוכה או דילמא רק מה שמניחים על הסכך ועל הדפנות יש בהם דין נוי סוכה

הנה בספר הליכות שלמה סוכות פרק שביעי דבר הלכה ס"ק כ"ט כתב יש להסתפק בשטיח שביטלו לקרקע אם נאסר משום נוי סוכה או לאו, דיתכן דלא מקרי נוי סוכה אלא מה שמונח על הסכך או על הדפנות ולא על הקרקע.

ובשו"ת אגרות משה אורח חיים חלק א' סימן קפ"א כתב שהרצפה מותרת מדין עצי סוכה, אבל מדין נויי סוכה ודאי אסורין, אבל במקום שמוכרחין לעשות רצפה כגון שאי אפשר להיות על הקרקע ממש יהיה אסור להרמב"ם מדין עצי סוכה, עיין בשו"ת אבני נזר יור"ד סימן שס"ג ואם אפשר גם על הקרקע רק שעשה רצפה לנוי הוא בדין נויי סוכה, והקרקע עצמה לא נאסרה משום דקרקע עולם לא נאסר גם בדין עצי סוכה, וצ"ע עדיין לדינא.

ובפרי מגדים במשבצות זהב סימן תרמ"ג ס"ק ד' כתב עוד כמה טעמים דיש לבנות את הסוכה על מקום מרוצף במרצפות או קרשים או על ידי פריסת שטיח וכדומה.

א.זכר לעניי הכבוד, שכן ענני הכבוד התפרסו גם מתחת לרגלי בני ישראל.

ב. כדי שיוכל לכבד את הרצפה בשבת וביום טוב, שכן אם אין רצפה לסוכה והיא עומדת על גבי האדמה אסור לכבד אותה בשבת וביום טוב.

מדוע מתודים ביום כיפור בעל חטא שהתוודנו ביודי פה

הרי החיוב להתוודות בפיו ואיזה עבירה הוא?

אחד מהוידוים שמתוודים בנוסח הוידוי שעל חטא

"על חטא שחטאנו לפניך ביודי פה"

יש להקשות: מדוע מתוודים על זה, הרי ווידוי זה בפה ולא בשאר איברים של האדם, כך מקשה בבני יששכר מאמרי חודש תשרי מאמר ז'.

נראה לתרץ: דהנה הרמב"ם הלכות תשובה פרק ב' הלכה ב' כותב ומה היא התשובה הוא שיעזוב החוטא חטאו ויסירו ממחשבתו ויגמור בלבו שלא יעשה עוד שנאמר יעזוב רשע דרכו, חזיון שבלי לקבל עליו קבלה שלא יעשה עוד לא עוזר התשובה וזה אחד מחלקי התשובה וכן החפץ חיים בספרו מורו הבית פרק י"ב על הפסוק פרשת בחקותי "והתודו את עונם ואת עון אבותם במעלם אשר מעלו בי ואף אשר הלכו עמי בקרי אף אני אלך עמם בקרי והבאתי אותם בארץ אויביהם וגו' הקשה קושיא עצומה אחר שכתוב והתודו את עונם וגו' למה ילך הקדוש ברוך הוא עמם בקרי והלא עשו תשובה, ומתוך דעיקר התשובה הוא שיקבל על עצמו על להבא, והם לא עשו כן אלא שהתודו על העבר על מעלם אשר מעלו בו וכאומר שהם מתחריטים מאור על העבר אבל אינם מקבלים ע"ע על להבא שלא ילכו עוד עמו בקרי ולפיכך לא הויעל תשובתם.

מעדיין אשר נראה לתרץ: דלפי הנ"ל אתי שפיר שאנו מתוודים שרק אמרנו וידוי על העבר ולא קבלנו על פולתו על העתיד.

ובענין כוחה של קבלה טובה מצאנו בגמ' דבר נורא דעצם הקבלה מבטל גזירות: איתא בגמ' תענית ח' עמוד ב' בימי רבי זירא גזור שמדא, וגזור דלא למיתב בתעניתא אמר להו רבי זירא נקבליה עילוין, ולכי בטיל שמדא ליתביה, אמרי ליה מנא לך הא, אמר להו דכתיב ויאמר אלי אל תירא דניאל כי מן היום הראשון אשר נתת לך להבין ולהתענות לפני אלהיך נשמעו דבריך

מתוך דרשה בליל יום הכיפורים בבית המדרש בית גדליה בעלזא בבית שמש

האם בשבת כשר סוכה גזולה מיגו דהויא דופן לשבת הוא דופן לסוכה ?
איך כשר סוכה מחמת מגו של שבת הרי בעינין שהדפנות קודם הסכך וכאן הסכך קודם ?
מי שבנה סוכה בשבת האם אסור לשבת בסוכה משום איסור הנאה ממעשה שבת או דילמא מצות לאו ליהנות ניתנו ולא היא הנאה ?
איך מותר לבנות סוכה בשבת לרבי אליעזר הרי בעינין סוכה הראויה לשבעה והרי כבר התחיל החג ?
קישוט שכתוב בזה שם השם ונפל בשבת האם מותר להרים את זה שלא יהא מונח בבזיון ?

מכתבים למערכת

חולת שצריך לאכול ביום כיפור

האם צריך להעדיף שלא לאכול לחם שלא יצטרך לטול נטילת ידים

מה שדנתם בחולת שצריך לאכול ביום הכיפורים ואפשר לו לאכול שאר דברים חוץ מלחם האם יש לו לקדקד שלא לאכול לחם משום שצריך לטול ידים לפני האכילה והוא רחיצה שאסור או דילמא כיון דהותר לו לאכול מותר לאכול מה שרצה, ופסקתם דמותר לטול ידים כיון דאינו של תענוג, אי"כ בודאי דאין צריך לקדקד לאכול דווקא שאר דברים שאין צריך נטילה, דכיון דהנטילת ידים לא מקרי רחיצה של תענוג, אי"כ ליכא איסור ואפשר לכתחילה לאכול לחם אפילו שיכול לאכול שאר דברים.
הגאון המפורסם רבי שמואל קאה גרסא שליט"א חבר הבד"ץ קהילת מחזיקי הדת, אהבת תורה, בית הוראה ישיבת מיר, לשכת הפוסקים ביתר עילית, אוצר הפוסקים סווראן
 נראה להעיר, דאפילו כשאוכל פחות מכזית דשית המחבר סימן קכ"ח ס"ק ג' וכן דעת ה"א וכן הב"ח דאין צריך לטול ידיו, אבל כיון דדעת המגן אברהם סימן קכ"ח וכן בש"ע הרב דאף בפחות מכזית צריך לטול ידיו, ובמשנה ברורה סימן קכ"ח כתב דלכתחילה נכון להחמיר לטול ידיו, אף כשאוכל פחות מכזית, יכול להחמיר על עצמו ביום כיפור לטול ידיו, כיון שאינו נוטל לשלם תענוג אלא לשם לצאת שיטת הפוסקים דיש חיוב ומצוה לטול ידיו.

האם בראש חשנה שחל בשבת מותר לישון משום מצות עונג שבת

מה שדנתם בשם הפוסקים בהא דקמ"ל אור"ח סימן תפ"ג דבראש חשנה לא יאכל אדם משום דמי שישון בראש כל השנה ישן מזל האם בראש חשנה שחל בשבת מותר לישון משום מצות עונג שבת
הרה"צ יהושע איילנברג שליט"א בית שמש
 נראה להעיר, דהפני מנחם בספרו שו"ת הנה"ח אור"ח סימן תפ"ג נסתפק האם בשבת יש גם את ההיתר מה שכתב בהא"י הקדוש שלאחר חצות מותר לישון בראש חשנה או דילמא רק כשחל ראש חשנה בימות החול דתוקעין אז לאחר חצות יש היתר לישון אבל בשבת שחל דילמא אסור לישון אף אחר חצות.

מי שיוצא שאינו חולל לצום ביום כיפור האם אין לו את המצוה לאכול ערב יום כיפור

מה שדנתם בשם הפוסקים במי שיוצא שאינו חולל לצום ביום כיפור האם אין לו את המצוה לאכול ערב יום כיפור
הגאון מתניו ישראל הורוויץ שליט"א לייקוד מחבר ספר "אוצרות הים" על מסכת ברכות ראש כולל בעיירת דל

נראה להעיר, דהגאון ר' שמואל קמנצקי שליט"א כתב בס' קובץ הלכות שחיב לאכול בערב יום כיפור. ובאר שהרי הראשונים כשר עוד טעמים להחייב אכילה בערב יום כיפור, דהיינו כדי להראות שהוא שמח לקראת יום"ל כשיתן נפשו ליהודא דכיון שהיו"כ עצמו אי"א לכבדו במאכל ומשתה כדרך שמכבדין שאר יו"ט מכבדין אותו ביום שלפניו, וזה שייך גם בחולות, ועוד והוא העיקר, הנה אל"ף שצנעם חפצה דמצוה הוא מצוה להכנה לענינת כדחיון מדאפיקה קרא בלשון ועניתם, עם כל זה אין המצוה תלוי במה שמתענה בפועל בעשירי, אלא שכן הוא הגדרת המצוה שמצוה האכילה הוא מצוה הכשר והכנה לעשירי, ולעולם גם מי שאין יכול להתענות מחמת איזה אונס עדיין נכלל במצוה זו ולא משגיחין במה שאין סופו להתענות

האם עזר תשובה על עבירה של חיוב מיתת בית דין

מה שהבאתם מהחכם סופר בשם עבירה על עבירה כענין חיוב מיתת בית דין דבזמן הזה שאין בית המקדש קיים מתכפר לו עבירה זו בתשובה בלב קולו הבית לא יתכפר לו רק במיתה.
הגאון רבי יחזקאל אהרן שורר שליט"א רב קהל חסידים הרב יונה ווא"צ במערב ב"ב, **והערה זו לעילוי נשמת אבי הגה"צ חיים יעקב מנחם בן הרב עזריאל ז"ל**

נראה להעיר דהבית סופר מסכת תחובות דף י"ג שו"א לאחר ש"כ כתב חידושו זה הוסיף שם דבר פלא וז"ל "ואולי אם שם לפתח ה' ונתצרה ונתכפר לא יומין ה' עתדים ואם יבואו לא יעמדו בחקירות כי לא ירשיע ה' נפש צדיק" ע"ל. ומבואר בדבריו חידושו נפלא דמי שעושה תשובה באמת ובלבב שלם על עבירה שחיביים עליה מיתת בית דין ועדיין לא העידו העדים בבית דין על פלוני שעשה חטא שחיביים עליה מיתה יגלגלו מן השמים שלא יבואו העדים להעיד בבית דין או שיבואו להעיד אלא שלא יוכלו ל"י עדותם להרוג את הלה כי יתחשבו בחקירות וכיוצא" והדברים נפלאים עד למאד, דחיון מה עד כמה הקב"ה בא לקראתו של זה שחורג בתשובה באמת עד שיעבד עדותם. ואף שדעת החת"ס שאם העידו בבית דין אינו מועיל להתשובה להפטר ממיתה מ"מ יסובבו מה שהמים שלא יגיע לידו כך.

מי שעשה תשובה על חלק מעבירות וממשיך לעשות שאר עבירות האם עזר לו התשובה

מה שהבאתם מחלוקת החובות הלבבות ומה"ל במי ששב על מקצת מחטאותיו אם מהני תשובה לאלו ששב עליהם אפילו שעל שאר עונותיו עדיין לא חזר עליהם בתשובה, שדעת המה"רל בנתיב התשובה (פ"ו) בביאור מדת נקה שממנו ע"ש.

הרה"צ ישורון יחישמן שליט"א קרית גת

נראה להעיר ממה שכתב מהמ"ל בנתיב התשובה ח"א אחר שמבאר כ"ד דברים שמנה הרמב"ם שמעכבים התשובה, כותב "וכאשר יש בהם אלו חטאים, שאין ראוי להם התשובה, אף חטאים אחרים יש להם עונב מן התשובה", כי כאשר יש עליה אלו חטאים שאינם בר השבה, זה מונע התשובה גם משאר עבירות ואולי יש לחלק בין מה שביאר שם לעיל מדת נקה, והקב"ה מנקה קצת העבירות שחזר עליהם אפילו שעדיין אינו תשובה נמורה

האם נעיל עור חויא מוקצה ביום כיפור כיון שאסור ללבשם והויא מוקצה מחמת איסור
 מה שהבאתם מחלוקת הפוסקים האם נעיל עור חויא מוקצה ביום כיפור כיון שאסור ללבשם והויא מוקצה מחמת איסור
הגאון רבי ישראל שורר שליט"א דומ"ץ שכונת גבעת משה ירושלים, רב קהילת צאנז ביתר, ובית הוראה מרכז ההוראה אוצר הפוסקים, מח"ס ש"ת דעת ישראל [מנה"ח חלקים נוספים וכו' הוציאם יעקב עקב בנחום בן הרב עזריאל ז"ל]
 נלע"מ ד"ל סברא דנעיל עור לא יהא מוקצה ביו"ה, כיון דחוי לולדת וחולה, דהתירו להם נעילת הסנדל כמבט"י [מנה"ח חלקים נוספים וכו' הוציאם יעקב עקב בנחום בן הרב עזריאל ז"ל]
 ותו לא יהא מוקצה דחוי להם, ועיין בשו"ע ומ"א בסוף סימן ש"ח במוקצה דחוי לאחד תו לא יהא מוקצה לגבי אחרים ע"ש, אך יש לפקפק ע"ז מכיון דברך כלל אין אדם הולך עם נעליים של חבירו, בפרט אם כבר השתמשו בהם, אך אם הוא נעליים חדשות אז י"ל דלא יהא מוקצה דחוי לולדת וחולה, וכן מסתבר דנעליים דחוי לקטנים בגיל שאינם אסורים בנעילת הסנדל, תו לא יהא מוקצה, ועוד י"ל כיון דמותר ללכת בנעליים במקום שיש עקרבים וכיוצא"ב, וכן במקום הטינופת, וא"כ תו לא יהא מוקצה דשמה יצטרך ללכת במקום שיש עקרבים, או במקום הטינופת, ועוד י"ל דכיון שנעיל בעיקרו הוא מלאכתו להיתר ורק ביו"ה"ל הוא אסור, הולכים אחר רוב השמישו להיתר ומיעוט לאיסור דהולכים אחר רוב השמישו להיתר, עיין ביאח"ל שו"ת ד"ה קורדום וז"ל ב"ד.

מי שיוצא שלא יתענה ביו"ה האם חייב לאכול בערב יו"כ

מה שחקרתם בשם הפוסקים מי שיוצא שלא יתענה ביו"ה האם חייב לאכול בערב יו"כ.
הגאון משה יחיאל הכהן ראטה שליט"א ירושלים
 נראה להעיר מדברי השו"י חמד מערכת יו"ה סי' א' שכתב דסברא חויא להחמיר דאף אם הוא חולה שיש בו סכנה מ"מ מי יודע מה יולד יום, ואולי ירחם ה' עליו ויתרפא למחר והא"ן נפטור אותו מחובות היום שהוא חייב בודאי לא אתי ספק ומוציא מידי ודאי, אלא יבטו וישען בלאקניו המרחה שירפאהו. והוסיף כ"ק האדמו"ר בעל טעם חיים עקר יו"ה חש"ד דזה הביאור במה שאמר חז"ל, כל האוכל בתשעין כאילו התענה תשעין ועשירי דהיינו אותם אנשים שמוכרחים לאכול מחמת חוליים, והם אוכלים בתשעין כיון שהיו בטוח בה' שישלח עזרו מקודש וירפאהו שיוכל להתענות, אל"ף שכתבו של דבר לא התענה משום "חוי בהם", אע"כ מעלה לו הקב"ה כאילו התענה תשעין ועשירי, וז"ל הגר"י דובניקי בקובץ אוצרות ירושלים פריש"ס ט"ז ע"ב ובספר אסורי לציון ח"ב עמ' תקפ"ז כתב כי עצם האכילה בעי"ה חוי נאליה התענה תשעין ועשירי, ולכן גם חולה יאכל בו כפול, דהאכילה בתשעין מתקנת ודאי יותר מהאכילה בעשירי.

מצוה שבת תפ"ח את העונות של ישראל מעבירות חייב להיות כמו דני משה

מה שהקשטם בשם אחרונים על הא דאיתא במשנה י"א אמר רבי עקיבא אשרכים ישראל לפני מ"מ אתם מטהרין ומי מטהר אתכם איבכם שבשמים שנאמר וזרקתם עליכם מים טהורים וטהרתם, ואומר מקוה ישראל לה' מי מקוה מטהר אתכם מאמרים אף קדושה ברוך הוא מטהר את ישראל, יש להקשות איזהו יום טהרה לומדים מקוה, ותרצתם בארבע תירוצים נפלאים.

הגאון גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א מו"ר בחבובות מו"ס ח"א אורח פורסם יוסף חידוש על המועדים י"ל ב"ה עוד חמשה תירוצים בקצירת האומר ממש (א) שהנה במקוה כשטובל, צריך להתכווץ, וזה מראה על הכוונה, והוא שאי אפשר לעשות תשובה אמיתית אלא אם כן אדם נכנע למורו להקב"ה (ב) וכן כשאדם טובל במקוה, הוא צריך לסגור עיניו והפח, וזה שורש התשובה והטהרה, שאדם ששומר פיו ועיניו כראוי, בוודאי יזכה לתשובה ולטהרה שלימה. (ג) וכן כשאדם טובל, הוא מסיר מעליו קודם הגביהם המולוכלים, ומלביש אחר כך בגדים חדשים ונקיים. ורמזם שאדם שעושה תשובה, יסיר מעליו לגמרי דגמירות, ויקבל על עצמו לשמור עצמו נקי תמיד. (ד) ע"פ מה שכתב הגה"ק בעל ה"שומר אמונים" זצ"ל, שעיקר הטהרה במקוה, הוא מה ששומר עיניו במקוה לא להסתכל על אחרים ורמז שהטהרה תלוי בזה שיעמוד בנסיון, ושומר עצמו כראוי בקדושה. (ה) ע"פ מה שכתב הספ"ק משנה הלכות שאר אבות הטומאה, פק"ו, הלכות ט' (שעיקר הטהרה הוא רק כשמקוה הראש מהמים, ורמז שעיקר הטהרה שאחרי הטבילה הוא מרים ראש מחזיק מעמד חזק בקדושה.

הרה"צ רבי יצחק יעקב גוטליב שליט"א מו"ס "עקבות יצחק" ביתר עילית

נראה להעיר, דהדמיון של תשובה לטהרת המקוה, הנה הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל במאר בזה בדמו בדמיון של דיני "השקח ורועה" והיינו משום שהמים האחרים הם מאותו מין, אזי כמ"כ בלי" שהם חלק ד' עמו ממש, ולכן מועלת התשובה באופן מוחלט ומושלם.

האם חולה שמתיר ללכת עם נעלים ביום כיפור אסור לבא לבית הכנסת משום מראית עין

מה שחקרתם האם חולה שמתיר ללכת עם נעלים ביום כיפור אסור לבא לבית הכנסת משום מראית עין.
הרה"צ יעקב ישראל מייזנער שליט"א לונדון

נראה להעיר, דגבי סוכה מבוואר בשו"ע סימן תרכ"ט ע"י ש"אם פירס עליה סדין מפני החמה או תחתיה מפני הגשם וגו' פסולתו וגו', אבל אם לא כון בפריסת הסדין אלא למנוח החמה והעליון או לנאותה, כשרה, ובלבד שיהא בתוך ארבעה טפחים, ומיהו לכתחלה לא יעשה אלא אם כן הוא ניכר לכל שהוא מכוון כדי להגן, והמ"ב סימן תרכ"ט ס"ק ה' אומר שאין להקל כשמסכך למעלה אלא אי"כ ניכר לכל שמכוון דבר רק להגן מפני הרוח, ע"ש ואומר השער ציון שם סי"ה ל"ה שכן הוא דעת הרוקח אבל לפי הסוד ושו"ע לעיל בס' תר"ט"ג גם תחת הסכך יש לזהר מזה, ומ"מ כיון שהוא רק ענין לכתחילה, נראה דיש להקל כמותו במקום הדחק כדי שלא יצטרך לאכול חוץ לסוכה, ע"ש. הרי מבוואר שאין למנוע דבר מצוה משום מראית עין, לפ"ז לכאורה ח"ה בחולת ביום כיפור יש להקל שהוא ילך לבית הכנסת עם מנעלים ואין למנוע תפלה בצבור משום מראית עין.

גליון זה נודב ע"י ידידינו הרב מאיר אייזנבאך שליט"א ירושלים לעילוי נשמת אביו הרב שמעון בן הרב מרדכי ז"ל נ.ל.ב.ע ט"ו תשרי ת.נ.צ.ב.ה	גליון זה נודב ע"י ידידינו הרב יוסף שלמה שפירא שליט"א בארא פארק לזיכוי רבבות לרגל חג הסוכות יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות יזכה לרוות נחת מכל יוצאי חלציו	גליון זה נודב ע"י ידידינו הגה"צ רבי שלמה לייב מונד שליט"א בית שמש אבד"ק טייטשין לעילוי נשמת אחותו הרבנית מרת פראדיל שנייבלג ע"ה בת הגה"צ רבי משה מונד ע"ה אבד"ק מקוואליצ אלמנת הגה"צ המפורסם רבי שרגא פיינש שנייבלג זצ"ל רב חסידי וזי"ני בלונדון ובעל "שרגא המאיר" נפטרה ד' תשרי תשפ"ז ת.נ.צ.ב.ה.ה
גליון זה נודב ע"י ידידינו הגאון משה יחיאל הכהן ראטה שליט"א ירושלים מחשובי המערים במדור מכתבים למערכת לעילוי נשמת אביו הרב חיים מנחם מנדל הכהן ז"ל בן הרב גרשון מניס ז"ל נלב"ע כ"ג תשרי אסור חג דסוכות תנצב"ה	גליון זה נודב ע"י ידידינו הרה"ג יעקב נוסנצוויג שליט"א מאנסי לעילוי נשמת אשתו האשה החשובה מרת פייגא ע"ה בת הרב ישכר דב רזנברג ז"ל נ.ל.ב.ע ו' תשרי האי שתא ת.נ.צ.ב.ה.	גליון זה נודב ע"י ידידינו הרה"ג נפתלי שימון שליט"א בית שמש לרגל שמחת הולדת נכדתו במז"ט בת לבנו ידידינו הרב אברהם שליט"א קרית צאנז נתניה חתן הרב משה דוד ישראלי שליט"א יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות יזכה לרוות נחת מכל יוצאי חלציו
גליון זה נודב לעילוי נשמת האשה החשובה מרת ביילא אולמן ע"ה בת הגה"ח משה זאב חיים פייבוש ז"ל נפטרה י"ח תשרי ת.נ.צ.ב.ה. הונצח ע"י המשפחה	גליון זה נודב ע"י ידידינו העומד לימין המערכת בכל עת לפאר את הגליון הרב מנשה הורביץ שליט"א בית שמש לע"נ אביו הרב משה הלל ז"ל בן הרב אהרן צבי יהודה הורוביץ ז"ל נלב"ע ביום י"ח תשרי ג' דחול המועד סוכות אושפיזא דמשה תשנ"ח ת.נ.צ.ב.ה.	גליון זה נודב ע"י ידידינו הרה"ג ישראל דירנפלד שליט"א בית שמש לרגל שמחת הרב מצוה לבנו היניק והכיס כמר יוסף שלום גי"ו וברכת מזל טוב לאביו ידידינו הגה"צ רבי אברהם צבי דירנפלד שליט"א רב קהילת בעלזא – בית שמש – ת"א ולחמיו ידידינו הגה"צ רבי אברהם יהושע ריין שליט"א רב קהילת צאנז אנטוורפן יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות יזכה לרוות נחת מכל יוצאי חלציו